

ТЕБРИК

Алай йисан 15-май мергьаматлувилин «Просвещение» фондуни президент, Дагъустан Республикадин лайихлу муаллим Магъмуд Абдулкеримов хайи югъ тир. Рикел хкин, сифте «Люминари» Центр ачухун фондуни президент хайи йикъаз талукъарнавай. Чна Магъмуд Абдулжеллиловичаз ам хайи югъ риклин сидкьидай мубаракзава ва чаз адахъ чандин сагъвал ва мадни гзаф йисарин уьмуьр хъана кланзава.

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

ЭХИРИМЖИ ЗЕНГИНИЗ ГЪАЗУРВИЛЕР АКВАЗВА

Даш АЛИЕВ

21-майдин райондин активдин нубатдин совещание «Ахцегъ район» муниципалитетдин кьил Осман Абдулкеримован регъбервилек кваз кьиле фена. Йикъан месэлайрив эгечИдалди вилик ада алагай совещанидал гайи тапшуругъар тамарзавай гъал ахтармишна. Налогар кьватгунин ва чилерни капиталный эцигунар (ОКС) актуализироватунин месэладай ада гаф муниципалитетдин экономикадин отделдин начальник Азиди Моллалиеваз гана.

- Майдин вацран налогрин пландин тапшуругъар района эменнидай 74 % ва чилин налогдай 81 процентдин тамарнава, капиталный эцигунар ва чилер актуализироватунин жигъетдай дегишвал авач. Законосуздакз кьвалахзавай бур лудзал акьулдуни месэладал рикивай алахънава, - лагъана ада.

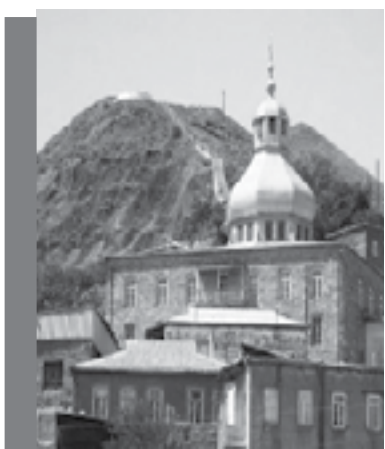
Райадминистрациядин кьилин заместитель Алмас Шуаев школайра эхиримжи зенгинин мярекат тешикуникой рахана.

- Алай вахтунда чи вилик эхиримжи зенгинин (11 ва 9-классар патал ам 25-майди жедэ), школа акьалтГарзавай бур уз имтигъанриз ихтияр гунин (допуск) ва ЕГЭ, ОГЭ имтигъанр кьиле тухунин жавадар месэлайр ква ва абурув рикивай эгечИна кьанда. Адет тирвал, эхиримжи зенгинин мярекатра райондин руководителри иштиракда (ада вуз гьиниз фин лазим ятIа тайинарнай сиягъ кьелна). . . Алмас Исмаиловича гьакI 1-июндиз – аялар хуьнин Йикъан сувариз ва 2020-йисуз кьиле тухун планламышнавай вири халкьдин переписдиз гъазурвилер акун лазим тирдакай лагъана.

Райадминистрациядин крар идара ийизвай кьулугъчи Вадим Агъасиева районда «Пионеррин Йикъан» серенжем кьиле фейи гьалдикай малумат авуна. «Райондин 13 мектебдикай гьич садан директорни атанвачир. Хуьрерай гъевчи аялар анжах са пионервожатыйдал ихтибарна рекъе тун директоррин патай акьалтIай жавадарсузвал я», - кьейдна ада.

Вичин нубатда райондин образованидин Управленидин начальникдин заместитель Сейфуллагъ Назарова кьейд авурвал, имтигъанр кьабулзавай пункт Ахцегърин 2-школада тешкилнава ва ам тамавилелди гъазур я: тайинарнай 20 чкадани (класс) камераар ва лазим тир оргтехника ава ва 15-майди абурун кьвалах ахтармишнава. Районда 11-класс акьалтIарзавай 179 аялди ЕГЭ-дин ва 9-класс акьалтIарзавай 285 аялди ОГЭ-дин имтигъанр вахгуда. Гатун лагеррикай рахайтIа, диде-бубайриз хатасузвал хуьнин барадай чпин аялар райондин сергъятрай патаз акьудиз кьанзавач гъа са вахтунда чкайрал юкьуз ял ядай лагерар девирдин истемешунриз жаваб гузвайвал гъазур туш.

Эхирдай Осман Магъмудовича совещанидин кьвалахдин нетижар кьуна ва СП-рин кьилеризни райондин идарайрин руководителриз веревирд авур месэлайрин гьакьиндай талукъ тир тапшуругъар гана.

1928-йисалай акъатзава №21 (8678), арбе

ЩИШИ ДУЪНЪЯ

12+

22-май, 2019-йис. Газет гьафтада садра акъатзава.

Къимет 10 манат

СТIАЛ СУЛЕЙМАНАН – 150 ЙИС

ЮБИЛЕЙ ГУРЛУДАКАЗ КЪЕЙДНА

Д.ШЕРИФАЛИЕВ

18-майди Сулейман Стальский районда Дагъустандин халкьдин шаир, XX асирдин Гомер СтIал Сулейманан 150 йисан юбилейдин сувар гурлудаказ кьиле фена. (Къейдин, 17-майди Махачкъалада шаирдин сурун гуьмбетдин патав махсус митинг ва няхиь Урусрин театрдин чIехи залда гъа и вакъадиз талукъ межлисни кутугайди хъана.) Шадвилдин чIехи мярекат райондин руководстводи чи баркаллу ватандаш Юсуф Герейханован тIварунихъ галай хуьруьн сергъятдин майдандал мугъманар кьаршиламишуналди ва чIехи шаирдин гуьмбетдал цуьквер эцигуналди башламишна. Межлисдин официальный пай - митинг ва концерт шаирдин гъевчи ватанда, Ашага-СтIалдал, шаирдин Кьвале-музейдани багъда сиягъат авурдалай кьулухъ тешкилна. Ам, тебрикдин гаф рахуналди, Сулейман Стальский райондин кьил Нариман АбдулмутIалибова ачухна. «СтIал Сулейман вири халкьдин гьуьрмет къазанишай ва Дагъустандин шииратда вичиз XX асирдин зурба бажарагъри еке къимет гайи сад лагъай шаир я. Адан яратмишунар неинки са лезги, гьакI Вирироссиядин литературдин ирс - девлет я...», - башламишна ада вичин рахунар.

Сегънедилай шаирдин уьмуьрдинни яратмишунин рекьикай итижлу делилрин их-

тилатарни тебрикар гъаз РД-дин Халкьдин Собранидин депутат Гьамидуллагъ Мегъамедов, республикада милли политикадин ва диндин месэлайрин рекъай министр Энрик Муслимов, филологиядин илимрин доктор Мегъамед Мегъамедов, РД-дин писателрин Союздин председател Агъмед Мегъамедов, Дагъустандин Халкьдин Собраниеда КПРФ-дин фракциядин регъбер Магъмуд Магъмудов, республикадин

галай музейдин директор Лидия Стальская, Дербентда СтIал Сулейманан тIварунихъ галай лезги муздраттеатрдин директор Динара Эминова, Ахцегъ муниципалитетдин кьилин заместитель Алмас Шуаев ва масабур рахана. Шииратдин сувар шаирдин шиирар кьелуналди, манияр лугъуналди, гьуьршмишвилералди ва мугъманар кьунагъламишуналди давам хъана.

«ЛЮМИНАРИДИ» СЕРГЪЯТАР ГЕГЪЕНШАРЗАВА

М.НАРИМАНОВ

Хуьруьгрин хуьре просвешенидин «Люминари» Центра стратегиядин сессия кьиле фена. Анал желегеда проект вилик тухунин месэла гъялна. Рикел хкин, 15-майди Центр яратмишайдалай инихъ са йис тамам хъанва. И вакъна сувар яз кьейд авунин сергъятра аваз образованидин гьафте кардик кутуна ва адан эхирда сессияни тухвана. Серенжемда образованидин, информационный технологийрин эксперттри, бизнес сообществодин векилри, инвестициядин ва стратегиядин жигъетдай вилик финин рекъай аналитикри, хиле министрествойрин векилри, профессорри, журналистри, общественный ва сиясатдин деятелри иштиракна.

Мугъманрин арада агъадихъ галай тешкилатрин ва проектрин векилар авай: стратегиядин инициативайрин агенство; НТИ-дин кружковый гьерекаг; МШУ Сколково; «Россия патал муаллим»; Москвадин образованидин халкьарин

арадин салон; регионрин уртагъюрторский ассоциация; НИУ ВШЭ-дин образованидин институт ва хейлин масабур. Серенжемрин гьуьрметлу мугъманрин арада агъадихъ галай юлдашар авай:

Текрар Агъмедов, РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин Адми-

нистрациядин руководителдин заместитель-крар идара ийизвай Управленидин начальник;

Альбина Арухова, РД-дин образованидин ва илимдин министрдин заместитель;

Лариса Калмыкова, РД-дин образованидин ва илимдин Министерстводин аялрин алава образование вилик тухунин отделдин начальник;

Незир Гьусейнов, РД-дин

архитекурадин ва градостроительстводин рекъай камитетдин председател;

Ибрагъим Ибрагъимов, Рутул райондин кьил;

Бронислав Виноградский, китаевед, таржумачи, зари, общественный ва сиясатдин деятель;

Шамиль Мегъамедов, РД-дин зегъметдин Министерстводин

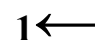
СЕРЕНЖЕМАР КЫЛЕ ФИЗВА

Ахцегь районда Дагьустандин Халкьдин шаир Стлал Сулейман диледиз хьайндай инихь 150 йис там хьуниз талуукь серенжемар кыле физва. Ам лезгирийн, Дагьустандин, Советрийла виликан девирдин ширатдин бине эцигайди, Дагьустандин 20-асирдин вирьдалайни ири шариркай сад я. Юбилейдин серенжемарин сергыятра аваз Ахцегьрин ООШ-дин ва край чирдай музейдин руководствойри школадин аялар патал Стлал Сулейманан уьмурдин ва яратмишурин рекин ва гьакьндай ачу тарс кыле тухвана.

Аялриз Дагьустандин Халкьдин шаирдин уьмурдин гьакь-

индай хейлин цийи дедилар чир хьана. Стлал Сулейманан иллаки аял йисарин биография мусибатдин вакъиярив ацанвай эхир. Адан поэзияди 19 ва 20-асирин сергыятра Кавказдин халкьарин залан яшайиш ва уьмуьр кьалурузава. Кьакарин ва Хурьурин хуьрерин «Орленок» ва «Соколенок» тварар алай аялрин бахчаиран Стлал Сулейманан 150 йисан юбилейдиз талуукь суварин серенжемар кыле фена. Инрин тербиячийри халкьдин шаирдин ширар келна, чини кьуватралди гьазурнайай гьвечиИ сегьнеяр ва кьуьлрдай нумаряр кьалурун. Кьейднавай серенжемар райондин вири школайра кыле фена.

«ЛЮМИНАРИДИ» СЕРГЬЯТРА ГЕГЬЕНШАРЗАВА

Жегьилрин «Успех» Центрдин директор ва хейлин масабур. Серенжема «Люминари» Центрдин просветителский программ-майрин директор Арина Василекноди ачухна. Сессиядин вири иштиракчийрихь галаз таниш хьайдалай куьлукь ала Центрдин агалкьунрин ва цийи планрин гьакьндай суьгьбетна. Вичин такьтарин гьабсабай Центрдин яратмишай мергьаматлувилин «Просвещение» фондунин пре-

зигунар. Гележегда, Дагьустан Республикадин Гьукуматди тереф хуьн эй вири регионда мадни 50 Центр яратмишда. Идалайни гьейри, кьатуну лезим я хьй, образованидин кьуьрулуш цивилизациядин прогрессикай ва гьекратдикай куьлукь галамуькьзава, просвешенидин «Люминари» Центр лагьайтла, вахтунихь галаз камуна аваз физва ва адахь еке кьуват ава. Центрдин асул везифа аялдиз вичиз вич жагьуриз кьумек гун, кьвенкьвечи вири крайрикай мефьят кьачудай мканивал гун я. Чна мефьятлудаказ чирви-

зидент Магьмуд Абдулкеримова Центр яратмишуниз тасьир авур кардикай ва образованидин хиле фондунин мергьаматлувилин кьвалахдикай суьгьбетна. Проектдин инициатор ва насигьати «Просвещение» фондунин кьалювалзавай Абдулжелли Абдулкеримова ва «Люминари» проектин директор Камил Мегьамедова Центрдин гележегдин планрикай суьгьбетна.

Дережани хкаж жезва. Илан гьакь-индай муаллим, «Россия патал муаллим» проектин выпускник Ярослав Артохина лагьана.

«Школаяр, аялрин бахчаяр, библиотекаяр, ФАП-ар финанслишуи багьз акьяззава. Гьавилай чна харжияр тимилярунин жуьре теклифна-чпе социальный метлеб авай вири объектар гьакь-завай Центрайрин модульный

Сессиядин сергыятра аваз мукьвал тир гележек патал план гьялна. ИкI, тила Рутул районда цийи «Люминари» Центр яратмишда. Идахь галаз санал, цийи Центрдин видео проектин кьалуруна. Гегьенс сессиядлай куьлукь месэляяр дестедин форматда гьялун давам хьана.

Серенжемдин эхирдай адан вири иштиракчийрихь нетияжар кьун ва сессиядин кьвалахдин ва санлай кьачурла, «Люминари» проектин гьакьндай чини фикялар лугьтун патал гаф гана.

ОЛИМПИАДАДИН НЕТИЖАЯР КЪУНА

И.ШАГЬЭМИРОВ, Шийи Гьуьгьезрин хуьруьн школадин муаллим

Алай йисан 12-майдиз Просвешенидин «Luminary» Центрада олимпиада кыле фена. Ада муниципалитетдин 60 школьники иштиракна. Акьажунар Центрдиз кьезвай гьамишан иштиракчийрин ва аниз кьвен тийизвай школьникрин арада кыле фена. Олимпиадада иштирак авур 19 командадикай кьвенкьвечи чкаяр рутуда кьуна, гьар са категориядай пуд – вири саналди 20 аял.

Гьалибийри Махачкьалада аялар патал ораторвилдин курс, симер галачир наущикнар, саки 450 000 ктабдикай мефьят кьачуз жедай онлайн-библиотекадин подника, гьакьин образованидин курсда иштиракун патал Москвадиз ва Таганрогдиз фин, сифте шегьерда экуьрсияда иштиракун кишкешар аз кьачуна.

Идалайни гьейри, образованидин семинарда иштирак авур муаллимрив сертификатар вахтунин

серенжемини кыле фена. Ам «Россия патал муаллим» программедин выпускниклар тир Ярослав Артохина, Дарья Середая ва Елена Бахтинади кыле тухвана. Кьейднавай семинар 11-14-майдиз тежиклнавай. Ада Ахцегь райондин 8 школайдай тир 65 муаллимди иштиракна (Ахцегьрин 1 ва 2-нумрайрин СОШ-ар, Ах-

цегьрин ООШ, Цуругьрин, Гьуьгьезрин, Луткуьрин, Хуьруьгрин хуьрерин юкьван умуми образованидин школар ва Ахцегьрин жегьил натуралистрин станция). И вакьна Ахцегь райондин образованидин хиле лишанлуди я. ГьикI лагьайтла, чи районда сифте яз Москвадай тир пешекарни чкадал лекцияр келна ва практикадин тарсар кыле тухвана.

Семинардин иштиракчийр образованида дуйьнядин алай аямдин трендрихь, образованидин кьуьрулушрихь галаз таниш хьана (Сингапур, Великобритания, Финляндия). Абуру муаллимвилдин кьайдаяр дегшаруна цифровизациядин ролдин месэляяр гьялна, несилрин теориядиз анализ гана, гуманитарийн педагогикадин месэлядиз итяз авуна.

Эхирдай лагьайтла, кьачунвай чирвилерин бинедалаз чини тарсариз виликамаз гьазур жезвай. Кьве йикьан семинарда иштирак авур Дарья Середая, Ярослав Артохина ва Елена Бахтинади Индиядин Салман Хандин онлайн-академиядин кьвалахдикай муаллимар патал викторинаяр, тестар яратмишунин

рекцияй машгур программайрикай, аялрин СДВГ-дин синдромдикай (синдром дефицита внимания и гиперактивности) суьгьбетна.

Малум хьайивал, кьве йикьан семинарлар кьарагьарнавай вири месэляяр муаллимар патал важибубур тир. Семинардин сергыятра аваз Ахцегь райондин муаллимар «Люминари» Центрдин кьвалахдрихь галазин мукьувай таниш хьана. И Центрдин кьвалахдиз РД-дин Гьукуматди хьсан кьимет гана. Идалайни алава аз, Дагьустандин руководстводи мукьвал тир йисара РД-дин лайихлу муаллим М.Абдулкеримован тиварунихь галай «Просвещение» фондунихь галаз санал республикадин вири районра «Люминари» Центрайрин сеть эцигун фикридиз кьачуна.

Центрдин учредитель Магьмуд Абдулжеллиловна кьейд авурвал, чун анжах и семинар кыле тухунал сергыятламиш жедач. Алай йисалай башламишна «Люминари» Центрдин бинедалаз Россиядин вирьдалайни хьсан муаллимрив атуи теклиф авуналди, вахт-вахтунда пешекарвал хкаждай курсар кыле тухуда. И гафари семинардин иштиракчийр кьадарсуз шадарна.

ЧЕХИ ГЪАЛИБВИЛИН 74 ЙИС

ЧИ ТАРИХДИН БАРКАВАН ИГИТАР

Гьемдуллагь БАБАЕВ, РД-дин культуранин лайихлу работник, зегьметдин ветеран

(Эвел 20-нумрада)

КЪИЗГЪИН ЖЕНГ БАШЛАМИШНА

Германиядин чапхунчийри Советрин Союздал гьужум авунвайдакай хабар хьайила гьа сад лагьай юкьуз республикадин шегьеррани районра тади гьалда митингарни собранияр кыле фена. Агьзурралди инсанри чеб гуьгьуьллуудаказ фронтдиз рекье тун патал военный комиссариатдиз арзаяр кьхьена. Фашистрин чапхунчийрихь галаз са сгIал иви кумай кьван женг чулгвада лагьана кьин кьуна.

А мусибатдин даяеда гьалибал кьазанмишун ретьят кар тушр. Гитлеран фашистри, ада магьлубнавай ва гьакI адан терефдарар тир уьлквейрин кьуьнуин фикирда кьуртла, Советрин Союздин шегьеррал ва хуьрерал даяедин мусибатдин техника ва миллионралди аскерар рекье тунай. Ватандин Чехи даяеда кьурбандарни, барбатвилерни харапаяр, дердерни-гьамар гьаф хьана.

Советрин Союздин вири халкьарнихь галаз фендигар ва инсафсуз душмандиз рикелай тефидай ягьунар кьунин, ам хайи чилелай чукулур хуьвунин ва вичин магьарада кукьварунин кардик дагьустанвийрини еке лай кутуна. Ватан хуьн патал агьзурралди дагьустанвийри гуьгьуьллувилелди Москва, Ленинград, Сталинград, Новороссийск, Курск, Смоленск ва маса шегьерар патал кыле фени женгера тарихда рикелай тефидай хьтин игитвилер кьалуруна. Гитлер лугьдай кьанлу фашистдилай вичин мурдар хиялар кьилдиз акьудиз алакьнач. Вучиз лагьайтла адан аксина вири халкь кьарагьна. Гьвечидалай чехидилай сад хьт жемьяти Яру Армиядиз кьумекна. Нетияжада чи уьлкве даяеда гьалибни хьана.

ВИРИ УЬЛКВЕДИН АЗАДЛАЙ, ГЪАЛИБВАЛ ПАТАЛ

Даяеда уьлкведин вири миллети хьиз, лезги халкьдин векилрини гьиле яракь кьуна иштиракна. Далу патал кьвалахар дишегьлийрини, иш тамам таханьвай жегьилрини яшлубуру авуна. Абурулай фронт лезим тир гьар са шейиналди тасминариз алакьна. Дагьустандин Кьиблепатар районрай фронтдиз ракуьрай ватандашар лагьайтла, советрин вири аскерни хьиз, гитлерчийрин аксина игитвилелди женг чулгваз, фашистриз барбатI жедай агуьнар кьвиз вилдик фена. Лугьтун лезим я хьй, Ахцегь райондай Ватандин азадвал патал женгериз 2320 кас фена.

ВКП (б)-дин Дагьустандин обкомди акьудай кьарардин бинедалаз республикада вири шегьернари районра оборонадин махус фонд тежиклунив эгечлай члавуз ахцегьви летчик, капитан Валентин Эмиров Кавказ патал женгера 1942-йисан 10-нобрдиз телеф хьана. Телеф хьайндайла гьуьгьуниз азас Советрин Союздин Игит лагьай Чехи тиварни гана. Ахцегь райондин жемьяти чини кьеьгал ватангьили Валентин Эмирован тиварунихь галай авазаскардилья туькьубрун патал пулдин такгатар кьватлиз башламишна. Са шумуд йикьан кьсена Ахцегь райондин аьлийрини и мурад патал 1 миллионни 186300 манат гьакьитна. Мадни са кар кьейд тавуна жедач. Авазаскардилья тежиклунив фондуниз Ахцегьрин хуьруьн Мукьгадиран тиварунихь галай колхоздин колхозчи Гашумов Сидрединани Хкемрин хуьрай тир Мердалиев Ферзалиди гьар сада 110 агьзур манат пул гана. Санлай кьачурла даяедин йисара Ахцегь райондин агьалийри оборонадин фондуниз 11 миллиондилайни виниз пул чар авуна.

Залум даяедин йисара хуьруьн майишатдин хиле мадни виниз тир агалкьунар кьазанмишна. Дагьустандин вири пилепара хьиз, чи райондин дишегьлирени Яру Армиядин аскерар патал сун чими шейяр хурунал машгур тир. ИкI, Ахцегь райондин дишегьлийри фронтдиз ракуьрун патал 118 агьзур жуьгуьнилай гьаф гуьлуьтарни бегьлеяр храна, гьакI оборонадин сенергар туькьубруни кардани иштиракна. Колхозра хиперни, маларин, балкьанрин кьадар ва абурукай кьачуьвай суьберт артухарна.

Шуьралди дишегьлийри даяедин йисара лапарин суьруьяр хвена фронтдиз як, чьем, нис, сар ва гьакI пулдин такьатар рекье туна. И жегьелдай зи рагьметлу диле Бабаева Салигьатни зегьметдин фронтдин активний иштиракчи тир. Гуьлуьтар, бегьлеяр хурунилай алава аз ада Усуррин Ленинан тиварунихь галай колхоздин члур маларни хуьзвай. Даяедин йисара зун лап гьвечи и аял тир. Зи буба Бабаев Минетуллагь Усуррин сифтегьан школадин муаллим аз гуьгьуьллуудаказ фронтдиз фенвай. Диле и члавуз колхоздай гьакI балугьтар кьадай вегьегадизни ракуьруна. Гуьбуьгьун ай кьеьяр аядай кьифедик кваз Шекни патяхь рекье туна. Диледи оборонадин сенергар туькьубруни кардани иштиракна.

Диледи бязи вахтара кьвачихь галай маларни хуьдай, гьвечи ин зунни бадедин хиве туна вичел тапшурмишнавай гьыхьтин кьвалах хьайитгани

намуслувилелди кьилизи акьудай. Маларихь гелкьуьн, алаф гьазурун, цанар цун, гад кьватлун хуьре кьечи буьркьула, паб-аялди кыле тухудвай вахтара зун кьепина аваз, кьечни гагь диледин, гагь бадедин кьула кьуна абуьр гьвези, векьиз, цаниз фени вахтар гьаф хьайила я. Хизан Ахцегьриз куьч хьайи 1956-1960-йисара диледи Мукьгадиран тиварунихь галай колхозда кьвенкьвечи яз кьвалахна. Адан шкил а йисара Гьуьрметдин доскадални алай. А вахтара рагьметлу Демирор Акрагь колхоздин председатеьль ва Алиев Зейниндин агроном тир. Зи диледи «Гуьнеда», «Чуьгьяр мигьид» цийи багьлар кутунин кардани иштиракна.

РЕЙХСТАГДАЛ ГЪАЛИБВИЛИН ПАЙ-ДАХДИ ЛЕПЕ ГАНА!

Вири халкьди, Яру Армияди сад хьана члугур зегьметди, душманрихь галаз тухвай кьизгъин женгери, Союздик акагьзавай кьван миллетрин сад-виле, инсанри гужлу ва мягькем руьгьди, тежедай хьтин вилегьвилери чун гьалибвилени гьана. Гьаф миллетрин векилрикай ибарат тир уьлкведин гьар са халкьди душман кукьварунин лайихлу пай кутуна. 1945-йисан 9-май вири халкьдин суварин югь, Рейхстагдал Чехи Гьалибвилин - азадвилин пайдахди лепе гайи югь, Гьалибал патал, Ватан патал женгера чан гайи миллионралди кьагьримар рикелел хкидай, шадвалин вилин накуьвар хуьз тежедай югьни я.

Ватандин аслу туширвал, азадвал патал агьзурралди дагьустанвийри даяедин вири фронтра, цаванин, чилелни, гьуьлрални душмандиз рикелай тефидай ягьунар кьуна, тешигь авачир хьтин кье-гьаливлер, дирибавилер кьалуруна, 58 дагьустанви Советрин Союздин Игитвилин тивардиз лайихлу хьана. Алава вишералди дагьустанвийрини кьеьгьаливлер женгинин наградайдилди кьейдна.

Дагьустандин вири халкьари хьиз, республикадин Кьиблепатар районин агьалийрини чи халкьдин арадай акагьтанвай Советрин Союздин Игитрал – Эмиров Валентин Аллагаьровичал, Алиев Гьазрет Агьвечиал, Алиев Араз Кьазимгьамедовичал, Велиев Мирзе Девлетовичал, иллаки абурун гуьнаррал дамахахзава.

Даяеда чи 27 миллион кас ватандашар телеф хьана. Залум даяедин цлаи-тум галуьк тавур хизан а макьамда саки авачир. Виридан фикир сад тир: Ватан пехи душмандикай азад авун. Ватан патал женгера 160 агьзур касдилар хизин дагьустанвийри иштиракна, абурукай 90 агьзурдалай гьаф ксар даяеда телеф хьана. Ахцегь райондай душман тергиз фени 3500 касдикай 1780 да Ватан патал женгера чан гана.

Уьмуьр намуслу зегьметдиз гайи, Ватандин Чехи даяедин женгера телеф хьайи кьагьриманриз вафалу хьайи дилеярини, вахазрини, сваесариз ва гьакI душман тергиз цлайар экечлай фронт-викриз, гьар са камуна кьагьриманвал, зиреквал, жуьртлувал, уьткьемвал кьалурунай, Ватандихь рикI куналди, азиятрай экечлана Гьалибал кьазанмишай вири махлукьатдиз риклин сидкьийди баркала ва аферин лугьзува чна! Лагьана кьанда хьй, даяедин йисара фронтдиз кьумек яз чи райондин колхозчийри хуьруьн майишатдин производ-ство вилк туьхунин кардани виниз тир нетияжар кьазанмишна. 1945-йисан мартдин ваюра райондин партиядин Дагьустандин обкомдин да ДАССР-дин Совнаркомдин гьилий-гьилиз кьведай Яру Пайдаг гана. Райкомдин сад лагьай секретарь Абдуму-талиб Садикьов лагьайтла, Ленинан ордендиз лайихлу хьана.

Са кар мадни рикелай ракуьруна виже кьведач. Душмандин аксина итмирихь галаз санал чи дишегьлийрини женг чулгуна. Абурун жегьеда Кьиблепатар Дагьустандай тир дишегьлиярнин авай. ИкI, Докьузпара райондай тир Ханбикье Эмирсултановади Сталинград патал кыле фени женгера иштиракна. 2015-йисан 1-мартдиз 89 йисан ишла аваз ам кечмиш хьана. Адан экуь кьамат чи риклера гьамишалугь яз амуькеда. Рагьметар хьуй вичиз.

Ахцегьвай тир Суна Мурсаловади госудагьрстводин алакьядин батальонда кьуьлугьна, 1945-йисан февралдиз, союзниклар тир пул уьлкведин кьилерин конференция тухуьзудай, чи ватангьилиди Ялта-дини Москвадин арада агьлунар авачиз алакь хуьн тасминарна. Кьве йис идалай вилк ам Ахцегьна кечмиш хьана. Фронтда уьткьемвал ва дирибаввал кьалурай хейлин маса дагьви дишегьлийрин тиварар Ватандин Чехи даяедин тарихда кьизгъин гьарфаралди кьвечна. Гьа икI, Кьиблепатар Дагьустандин агьалийри фашистрин Германия кукьварунук, Ватандин Чехи даяеда Гьалибал кьазанмишунук чин алахьурин лайихлу пайни кутуна. Кьве баркала чи баркаван, такабурул дагьларин буржер. Кьуйне Ватандин вилк намуслувилелди дерек тамамарна, ганвай тапшурьуьр нак-диз кьилдиз акьудна. Чан аламай вири ветеранриз чандин сагьвал, хийрлу уьмуьр гурай Аллагьди. Рагьметдиз фенвайбуьруз Женнетар кьисмет хуьрай.

ХИЗАН УЬЛКВЕДИН ДИБ Я!

М.НАРИМАНОВ

15-майдиз, хизандин Юкь-уз райондин Библиотекадин келдайбурун залда «Хизан – милли адетлар хуьзвайди» лишандик кваз эльквей стол кыле фена. Серенжема райондин динегьлийрин векилри, школайрин муаллимри, яшайиндин кьуьлугьрин пешекарри, культурадин Управленидин, библиотекайрин сетдин ва СМИ-рин кьуьлугьчийри иштиракна.

Райондин Жумья мискиндин имам Абдулгашум Абдулгашу-мова ва Ахцегь районда РД-дин Муфтиятин векил Гьуьсниндин Ашуралиева Исламда некаягьдин, адан кьайдайрини ва кьетленвилерин гьакьндай суьгьбетна. Назир Тарайондин Общественный палата-дин председатеьль Али Исмаилова ачухна. Ада уьлкведин диб тир хизандин важибувал кьейдна.

Райондин Жумья мискиндин имам Абдулгашум Абдулгашу-мова ва Ахцегь районда РД-дин Муфтиятин векил Гьуьсниндин Ашуралиева Исламда некаягьдин, адан кьайдайрини ва кьетленвилерин гьакьндай суьгьбетна. Назир Тарайондин Общественный палата-дин председатеьль Али Исмаилова ачухна. Ада уьлкведин диб тир хизандин важибувал кьейдна.

Эльквей столдин кьвалах дила-логдин ва каривилин галара кыле фена. Серенжемдин иштиракчийри хизандин алакьайрикай, абурукай гьар садан кьетленвилерикай, тер-зиядин кьайдайрикай суьгьбетна.

ГьикI лагьайтла аялдин кьилихар арадал гьунин карда школадийлай виликан яшда авай аялрин иларайи ва школайри, ктабри, киноди патал чешнедиле, чи уьмуьрдин

далад желбна. Кьейдин, и хизандин 12 несил 1750-йисалай эгечина генеалогиядин тарихе авуна.

Агьлаяр ашайиндин рекьяй хуьдай иларайрин пешекари хизанрихь галаз кьвалахдикай ва хизандин адетрикай суьгьбетна. Хизан – им гьвечи уьлкве я. Эгер и уьлкведа ислягьвал ва секинавлар и школайри, ктабри, киноди патал чешнедиле, чи уьмуьрдин

65 ЙИСУЗ САНАЛ

Майдин юкьвара Хуьруь-грин хуьруьн культурадин Кьвалин ва библиотекадин кьуьлугьчийри Халкьарин арадин хизандин югь мубарак авун патал кьве хизандал кьил чулгуна. И гуьзел юкьуз кьуьлугьчийри зегьметдин ветеран тир Мегьамедрагьим ва Фатума Юьзгьевор хизанриз абуьр саналди яшамини хуьрун 65 йисан юбилей мубаракна. Керам ва Селминаз Ибра-гьимоврин хизанди лагьайтла,

яшамини хуьрун юбилеяр мубаракна ва уьмуьрдин юлашрихь чандин сагьвал, мадни яргьал йисарин саналди тир уьмуьр хуьн вичин мурад тирди лагьана. Ада гьакI и хизанриз чпе сада-садаз гьуьрмет авуьн, гьавурда акиунини ва гьуьуббатдин гьалар авайлийри, жегьил хизанар патал чешне тирвилей чухсагьул лагьана. Хуьруьгрин хуьруьн СОШ-дин 4-классдин учениша-яр тир Сабина Вагьабовади ва

саналди яшамини хуьрун 55 йисан юбилей кьейдна. Назир Чуба-нова хизанриз сувар ва саналди

Лейла Кьарибовади хизанриз Расул Гьамзатован «Диле» шиир келна.

ЧИР ХЬУН ХЬСАН Я

Беден михь авун патал чуьлав турп чуьхьена, хам алудна (алагьарлач, картуф хьиз кьадгьунда) ракийай яда, ахпа ам са шумуд кьят жунадай куьзда. Иикьна пуд сеферда хуьрекидин ацай са тлурунавайди йикьан гьй вахтунда хьайитгани ишлешмишда. Миже холодилникьда хуьда. Сагьардай вахтунда як, ягьлу хуьрекар, крахмал квай продуктар тьун меслят кьалуьрзавач. Са курс тамамарун патал 10 кв. турп герек кьведна, ам 2-3 вацра беж жедла.
Аялар шарар алайла, анардин са шумуд чкалдал гьазвай са стакан яд илична, 5 декьикада руьгуна, кьве сьятда тада. Йикьна 3-4 сеферда са шумудра хупл ийиз хуьвана.

ФАИЗАТ ДУХТУРДИН ЭКУЪ КЪАМАТ

Ш.ПАШАЕВА

Ахцегь райондин больницадин духтур-педиатр рагьметлу Эфендиева (Тажибова) Фаизат Шагьабудиновнадихь педиатрия-дин рекьяй саки 40 йисан кваллахдин тежриба авай. Ахцегь районда Фаизат духтур тежрибалу клиницист хьзини машгьур тир. Гьисабзавайвал, ада чгуру са диагнозни эцигайди туш. 1953-йисан 27-майдиз Ахцегьрин хуьре дидедиз хьайи ада гьа ина 1970-йисуз юкьван школа куьтягьна. 1971-йисуз ам ДМИ-дик экечизава, ахпа Дербент шегьерда аялрин больницадин бинедал интернатурада жезва. 1978-йисалай вичин уьмуьрдин эхиримжи йикьал кьведалди Ф.Эфендиевади Ахцегьрин ЦРБ-дин участковый педиатрвиле кваллахна.

Тежрибалу духтур вичин участокда авачир аялрин куьмекдизни кьведай. Им адан уьмуьрдин кхьин тавунвай кьанун тир. Суткадин гьн вахтунда хьайитлани – гьам юкьуз ва гьамни йифиз – ада азарлу аялдин куьмекдиз ялдай. 2009-йисан 2-июндиз адаз вичин уьмуьрда анжах сад тир официальный шабагь гана – «Дагьустан Республикадин здравоохраненидин отличник» медаль. Фаизат духтур садрани машгьур тварарихь, шабагьрихь, кьуллугьрихь галтугайди туш. Ада вичин вири уьмуьр намуслувилелди аялриз ва мергьяматлу крариз бахшна, гьатта садани хиве кьан тийизвайбуруз куьмекиз хьана.

Фаизат духтурди акьван думьдюздаказ диагноз тайинардай хьн, алай аямдин медицинадин тадаракри адан диагноз 100 процентдин дуьшуьшра тестиькардай. Адан сифтегьан диагнозди терапиядин рекьяй серенжемар энгелвал авачиз кьабулдай ва гьатта залан дуьшуьшрани сагьарунин кваллахдал гуьзчивалдай мумкинвал гудай. И жигьетдай ам чи девирдин тамам игит я.

Фаизат Шагьабудиновнади девлетар кьазанмишна. Ам Ахцегьрин хуьре авай са мертебадин гьвечли квалле агьайнидаказ яшаммиш жезвай. Амма ада инсанрин патай гьамшалугь чужсагьул ва вичин гьакьиндай хьсан фикрар туна. 2019-йисан 9-февралдиз инстаграммда авай «Ахцегь райондин хуьрерин ва инсанрин тарих» дестеди хажалатдин хабар гана: «ЦРБ-дин виридалайни гьурметлу духтур-педиатр Эфендиева (Тажибова) Фаизат Шагьабудиновна рагьметдиз фена. Ам Махачкьала шегьердай кьехкида ва пака кучудда...». Ахцегь райондин агьалийриз Фаизат духтур заландиз азарлу тирди

кьизвай. Гьавилай чпихь аялар авай гьар са хизанди Аллагьдивай виридаз пара клани духтур сагьар хьувун тлабзавай.

Эхь, умуд эхиримжиди яз рекьиди, амма кьисметдикай кьечиз жедач. Духтур рагьметдиз фенвайвиле хабарди райондин агьалияр пашманарна. Фаизат духтурдин гьилик чпин аялар сагь хьхьай парабуроз играми духтур мад амач лагьай хабардихь инанмиш жез кванзавачир. Гьик лагьайтла, Гипократан кьин адан уьмуьрдин мана тир. Ада вичин квалле аялар кьабул тавур, абур сагьар тахвур са дуьшуьшни хьанач.

Хейлин районгьлийрин вилер вири халкьдин рикл алай духтур рагьметдиз фенвайвилай хажалатдин накьварив ацланвай. Гзафбуру адаз халкьдин духтур ва Аллагьдин патай пай ганвай духтур лугьуз хьана. Духтур пакадин юкьуз кучудун лазим тиртлани, райцентрдин агьалияр виридан рикл алай духтурдин квал галайвал рекье гьатиз башламишна. Тазия гуз инсанар хуьрерай ва

кьунши районрайни кьезвай. Духтурдин квал чпин аялар ада сагьар хьувур ва кьутармишай дишегьлийрив, кваллахдин рекьяй юлдашрив ацланвай. Духтур рагьметдиз фидайла адан бегьем 66 йисни тамам хьанвачир. Адавай хайи чилин аялар сагьарун патал мадни гзаф йисара яшаммиш хьанайтла жедай, амма кьисметди масакла авуна.

Пакадин юкьуз Фаизат духтур эхиримжи сефердиз рекье хтун патал гуя вири хуьр, кьунши районрин ва Дагьустан Республикадин шегьеррайни кваз хатур авай инсанар атанвай.

Гуьгуьнай жематди чкадин ва республикадин газетра башсагьлугьвилер, гьаклни инстаграммдин малуматриз баянар гуз башламишна. Духтурдин уьмуьрдин юлдаш Тажибов Назир, хизандиз ва багьрийриз башсагьлугьвилер гайбурун арада Ахцегь райондин виликан кьил Алимов Мурад, машгьур карчи ва меценат Газалиев Нариман, КПСС-дин Ахцегь райкомдин виликан 1-секретарь Гьажиев Нариман, Ахцегь райондин виликан кьил Рамазанов Мегьамед, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат хьайи Шамилов Арсен, райадминистрациядин виликан крар идара ийизвайди тир Шефиев Марат ва вилик-кьилик квай пара масабур авай.

Шаксуз, Фаизат духтур вахтундилай вилик рагьметдиз фин райондин здравоохранение патал еке магьрумвал я. Ам акьуллу, мергьяматлу, чарадан дердирикай хабар кьадай, аялрин ва члехи яшда авай инсанрин гуьгуьлар гьиссазавай инсан тир. Адалай чарадах галаз шадвал ва хажалат пайиз, четин декьикада инсанриз гьам гафуналди ва гьамни кардалди куьмекар гуз алакьдай. Фаизат духтур вичин кваллахдин юлдашрив чешне тир. Адан пешекарвили ва буржийриз вафалувили Ахцегьрин хуьруьн медицинадин сообществода кьетлен кланивал ва гьурмет арадал гьана. Ахцегьрин хуьруьн вири агьалийри Фаизат духтурдихь яс члугьзавва ва рагьметлудан хизандизни багьрийриз дериндай хажалат члугуналди башсагьлугьвал гузва. Фаизат духтурдин экуь кьамат чи риклера гьамшалугь яз амукьда.

Р.ГЪАЖИЕВА

ватан, мукьва-кьилияр садрани риклелай ракьурнач. Эмма Ражабовна мукьвал-мукьвал Ахцегьиз кьведай. Бубайрин кьаб-кьажох, Ахцегьрин шиклар аваз безетмишнавай адан квал хайи ватан рикле хуьнин, адахь цигелвиле лишан тир. Вичин пешекарвиле кваллахдин эхиримжи 25 йисуз Эмма Ражабовнади Грузиядин техуниверситетда тарсар гана. Адахь кваллахдин юлдашрив ва студентрин патай лайихлу гьурмет авай.

Эмма Ражабовна дуньядин хейлин уьлквейра хьана. Итижлу инсанрихь галаз алакьада аваз хьайи

адавай абурукай хейлинбуруз неинки Дагьустандикай чир, абур гьакл адал ашукьни хьана. Вичин халкьдин лап хьсан векилрикай сад хьайи адалезги колорит ва жуван гьвечли ватандиз-Ахцегьиз авай мукьгуьббат хьена. Вичин уьмуьрдин юлдаш академик Жондо Жапаридзедихь галаз санал адетдин кавказдин хизан яратмишна. Иниз мукьвал-мукьвал Грузиядин интеллигенциядин виридалайни хьсан векилар кьезвай. Грузиядин мугьманпересвили виридалайни хьсан адетар хьена, дагьвийрин манияр ва гитарадик шегьердин романсар лугьуналди кьиле физвай вечеррик ада вичиз хас тир лишанар кузаввай.

2019 - йисан 9-майдиз уьмуьрдин 83 йисан яшда аваз Грузиядин Тбилиси шегьерда Эмма Ражабовна Гьажиева рагьметдиз фена. Ина ам вичин хизандихь галаз 56 йисуз яшаммиш хьана. Гьажиева Эмма Ражабовна 1937-йисан 13-мартдиз Дагьустан Республикадин Махачкьала шегьерда интеллигент хизанда дидедиз хьана. Буба Гьажиев Ражабали Абдулмуьгаллибича 1942-1952 йисара Ахцегь райбольницадин кьилин духтурвиле кваллахна. Диде Гьажиева Сафинат Бадрудиновна Ахцегьрин хуьруьн Советдин председател тир.

Дяведин йисара ам хизандихь галаз Ахцегьрин хуьруьз куьч хьана. Гьа ина ада Ахцегьрин 1-нумрадин юкьван школа куьтягьна. 1955-йисуз Дагьустандин госуниверситетдин филологиядин факультетдик келиз экечИна. Ам куьтягьайдалай куьлукь Москва шегьердин МГУ-дин кьвалав гвай аспирантурадиз рекье тур ада «Лезги члалан диалектар» темадай кандидатвиле диссертация хьена.

Эвленмиш хьайидалай куьлукь Эмма Ражабовна Грузиядин Тбилиси шегьердиз куьч хьана. Ина ада лингвиствиле кваллах давамарна. Э. Гьажиевади Тбилисидин Шота Руставелидин тварунихь галай театральний институтдин муаллимвиле кваллахна. Ада Стлал Сулейманан тварунихь галай лезгийрин театрдай ракьурнавай студентризни чирвилер гузвай. Ам алай аямдин классикрин таржумайралдини машгьул тир. Вич маса уьлкведа яшаммиш жезвайтлани, ада гьвечли

Эмма Ражабовнадихь кьве аял ава. Хва Теймураза, химиядин илимрин кандидат яз, нафтадинни газдин хиле кваллахзава. Адахь кьве аял ава - Нато ва Жонда, гьаклни хтул Соня. Руш Лалиди БиПи компанияда здравоохраненидин рекьяй директорвиле кваллахзава. Гуьлни галаз ам Лондонда яшаммиш жезва. Эмма Ражабовна Гьажиева рагьметдиз финихь галаз алакьалу яз адан багьрийри – вах Эльмира Гьажиевовади ва стха Абдулмуьталиб Гьажиева рагьметлудан хизандиз дериндай хажалат члугуналди, башсагьлугьвал гузва.

Р.С. Райондин «Цийи дунья» газетдин редакциядин куьлугьчийрини Эмма Ражабовна Гьажиева кечмиш хьунихь галаз алакьалу яз, адан хизандиз ва мукьва-кьилийриз, дериндай хажалат члугуналди, башсагьлугьвал гузва. Рагьмет хуьрай вичиз!

ПАРА КЪАДАР САГЪРАЙ!

АЛИНА

«Хьсанвал ая!» акциядин сергьятра аваз 20-майдиз ФК «Ахты» командадин футболлар Ахцегь реабилитационный Центрдиз мугьман хьана. Набут аялрихь галаз гуьруьш хуш рафтарвилерин гьалара кьиле фена. Футболистри абуруз спортдин уьмуьрдикай, кьайгуйрикай ва жегьил спортсменрикай итижлу суьгьбетарна, аялриз ширинлухар ва рикле аламукьдай пишкешар гана.

Аялрин кьайгьу члугунай ва абурин гуьгуьл кьачунай Центрдин коллективди футболлар «Пара кьадар сагьрай!» малумарзава. «Кьуй кьуне ийизвай хьсанвал Аллагь-таалади кьез са шумуд кьагда артух хугурай!», - лугьзавва абуру.

2019-ЙИСАН 2-ПАЙ ПАТАЛ

«ЦИЙИ ДУЬНЯ»

ГАЗЕТ КХЬИЗ БАШЛАМИШНАВА

Ругуд варз патал почтадай газет кхьинин кьимет 255 манат я.

Редакциядай кьевай чи газет 200 манатдай кхьиз жедат

Чи реквизитар: ИНН - 0504007157 КПП - 050401001

Р/СЧЕТ -4070181700001000026 Л/СЧЕТ - 2003Ш29490 БИК -048209001

2018-йисуз Кьурукаларин хуьруьн юкьван школа куьтягьайвиле гьакьиндай Агьмедагьаева Наргиз Робертговнадиз ганвай 00518001213974-нумрадин аттестат кьвахьнава. Адал АМАЛ АЛАМАЧ.

Райондин культурадин управленидин кьуллугьчийри Рубаба Кьурбановадиз пара клани халадин хва **АГЪАМИРЗОВ ЭМИРЖАН** кечмиш хьуниз килигна, дериндай хажалат члугуналди, башсагьлугьвал гузва. Рагьмет хуьрай вичиз!

Цийи дунья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
**368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.**

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит в год.

Тираж 1600 экз.

Заказ №